

Politikai
röpiratok.

93.



93
715

FELSŐ-KUBINI ÉS DEMÉNFAI

KUBINYI RUDOLF

GÖMÖR ÉS KISHONT T. E. MEGYÉK

FŐISPÁNJÁNAK

HIVATALA ELFOGLÁLÁSA ÁLKALMÁVAL

1864. nov. 27 és 28-án mondott

BESZÉDEK.

5.

Á TISZTA JÖVEDELEM GÖMÖRMEGYE ÉPÍTENDŐ KÓRHÁZA JAVÁRA
FORDITTATIK.

RIMASZOMBAT. 1865.

NYOMATOTT HELYBEN, KÁDÁR JÓZSEF ÁLTAL.

1868. évi október 27. napján

K. U. B. I. T. D. O. F. DE BALLAGI GÉZA.

1868. évi október 27. napján

FŐISPAJAZAN

NYELVI ÉS IRÁSKÉPZÉSI INTÉZMÉNY

1868. évi október 27. napján

BESZÉD

A NYELVI ÉS IRÁSKÉPZÉSI INTÉZMÉNY KÖZLEMÉNYE

1868. OKTÓBER 27.

NYELVI ÉS IRÁSKÉPZÉSI INTÉZMÉNY

Handwritten signature

viszatarthatóval, teljes eseményekben valóban részt
vevőknek, hogy az alkalmi beszédük valódi öröme
minden a legelső pillanatban érzett kényelem, többé
vontat; de belső elismeréssel kell megfogalmazni
azon lapokra, melyek az alkalmi beszédnek a nagy
mennyiségű előkészítést, ábrándozást igényelnek.



Az alkalmi beszéd megírása, mind az egész me-
nyiségű előkészítést igényel, melynek során
időn ezen alkalmi beszédeket több ol-
daltól sürgető felszólításra, de a nyil-
vános tisztizék határozatából is, az
épitendő megyei kórház javára sajtó
álá bocsátjuk, legalkalmasabban — az
illető engedelmével — azon keretbe
véltük azt tehetni, melyet a hivatal-
foglalás csendes ünnepéről a Sürgöny levelezője
következőleg készített:

RIMASZOMBAT, nov. 29. Városunk, mely egy-
szersmind a megye székhelye, tegnap s tegnapelőtt ünne-
pies mozgalom színhelye volt, mert daczára a hideg esőnek,
nagy sárnak, piacza s utcái magyar disz- és ünnepies kön-
tösökben járókelöktől hemzsegték. A megye új főispánja,
Feiső-Kubini és Deménfalvi Kubinyi Rudolf ő méltó-
sága vala eljövendő, hogy főispáni székét elfoglalja. Keb-
leinkben rég táplált szives ohajtásunk teljesült: ő maga
ugyancsak 27-én reggeli 9 óratájban megérkezett. Eljöve-
telének ideje — Bécsben mulatása miatt — tüzetesen tudva
nem lévén, gondoskodva volt, hogy jövetelére eleve hírül
hozassék, azonban ő maga az örömbirt hozandó küldönczöt

visszatartóztatva, teljes csendben vonult be. Fájttunk, hogy az alkalom, szívünk valódi örömének mindjárt a legelső pillanatban óhajtott kitérésére, tőlünk elvonatott; de belátó elismeréssel kelle meghajolnunk ö maga azon tapintata előtt, miszerint első teendőjét, a megye kormányának elődjétől átvételét háborítlanul kívánta véghez vinni.

Az átvétel megtörténte után az egész megyéből összesereglett tisztviselői kar járult mindenek előtt ö maga elébe, a megye főjegyzője Kishonthy Gyula által üdvözöltetvén.

KISHONTHY GYULA BESZÉDE.

Méltóságos főispán ur! Gömör és Kishonth t. e. vármegyék tisztviselői kara jelent meg méltóságod előtt, hogy mely tiszteletét bemutassa.

Őszinte örömmel üdvözöljük méltóságodat és áldjuk felséges urunk legmagasabb jóindulatát, mely méltóságod személyében oly kormányzó előljáróval ajándékoza meg bennünket, kihez szeretettel és bizalmas ragaszkodással viseltetnünk könnyű, miután érdemekben gazdag multja, magas személyét már eddig is köztiszteletünk tárgyává tévé.

Multunk nagy részét mi is a közügy szolgálatában éltük le. Felséges urunk legmagasabb jó akarata felőli hitünkben megingathatlanok, a viharos körülményektől nem rettentünk vissza és a jobb jövőn nem esüggedtünk el akkor sem, midőn mások honfi kötelességeik teljesítésétől megtört reménnyel elvonultak.

Ez hitünk a jelen pillanatban is, — és ezen meggyőződéstől áthatva ajánljuk fel szolgálatunkat méltóságod előtt továbbra is, azon határozott kijelentéssel, hogy méltóságod magas példáját mindenben kitartással követni, utasításait habozás nélkül teljesíteni akarjuk.

Méltóságodat csupán arra kérjük, ajándékozza meg bizalmunkat viszont bizalmával és legyen kegyesen elnéző ígéreteinknek netalán teljesen meg nem felelendő emberi gyengeségünk irányában.

Mely kérésünkhöz azon őszinte kívánsággal járulunk, hogy méltóságod a közügynek, melyet honszeretettel szíven hord, sokáig éljen!

Ő MÉLTÓSÁGA VÁLASZA.

Midőn ő cs. k. Apostoli Felsége legkegyelme-
sebb parancsa az ekétől, hová visszavonul-
tan éltem, e megye kormányának rudjához szólított,
nem a méltóság diszével — mire az érdemeket hol
venném — akarhatott felruházni, hanem munkára
rendelt, ama nehéz munkára: a törvénykezés és
közigazgatás annyi érdekekkel találkozó el-
járását az általam szeretve tisztelt s önök által méltán
szeretett kir. biztos ur által megkezdett tisztaság,
rend, szorgalom, pontosság és előzékenység foly-
tatása, emelése és megszilárdítása által azon kerékvágásba vezetni, mely érezhető
jótékonyága által a közönség méltány-
latát és bizodalmas közeledését meg-
nyerve oda juttasson, hol a közügyi jogos kívá-
nalmaknak teljes nyilatkozhatási és megoldhatási tör-
vényes tere megnyílik: — az országgyűlés elébe.

Tudom, hogy a vásár keltőn áll: rajtunk és a
közönségen; de reményemben ezért nem csüggedek.

Megsérténém a megye közönségének becsületes magyar jellemét, ha kétségeskedném azon, hogy mindazon hivatalbeli szolgálatot, melyet igénybe vett, ha az becsületes volt, becsületesnek, ha pontos, pontosnak, ha igazságos, igazságosnak fogja vallani és bizonyítani minden időben és minden körülmények között.

Hazafiságát pedig megbántanám azon gyanúval, hogy minden közeledés makacs visszautasításával az ideiglen meghosszabbítására és az országgyűlés távolítására munkálni szándoka lehetne.

Azért őszinte bizodalommal a megye közönségéhez, Ő cs. k. Apostoli Felségének pedig legkegyelmesebb inteniója, s a valódi hazafi cél érdekében számolok a tisztikar buzgó közremunkálatára: jóllehet nem azért jöttem, hogy időmet töltsen — ha ilyen léteznék — a tisztátalan kéz mosogatásában, a lomha biztatgatásában és képtelen oktatgatásában; másrésről nem jöttem ismét azért, hogy a szorgalmast heverésre, a munkaképest munkátlanságra kárhoztatva, a hűt, képest és tisztát beigazolt pályája kiérdemelt kenyerétől megfoszszam.

Nem leszek tehát a jők félelme, — de ha volnának — a roszak bátorsága sem; hanem leszek ernyedetlenül együttmunkálkodó, hivatalban kérel-

hetlen és szigorú főispán, a közéletben igénytelen bajtárs.

Üdvözlöm tehát a tisztikart, mint melldöztetlen tényezőt a magas czél eléréséhez; szives köszöntését őszinte örömmel fogadom, s irányomban kifejezett érzelmeit állandósitani reménylem.

Ezután következett a rosznyói székes-káptalan több tagból álló díszes küldöttségének tisztelgése, főtisztelendő Hollók Imre nagyprépost tisztos személyével élén.

HOLLÓK IMRE BESZÉDE.

Méltóságos Főispán úr! Azon egyházmegye fiai, mellynek Méltóságod kitünően szülöttje, azon testületnek kiküldött tagjai, melynek mostani feje méltóságod egykori tanítója, mások pedig jobbadán iskola társai, s jelennen mindnyájan őszinte tisztelői vagyunk, itt állunk tisztelkedve ez alkalommal, midőn Méltóságodat Felsőleges urunk királyunk e t. Gömör-Kishonttal t. egyesült megye Főispányjának kegyelmesen kinevezni méltóztatott.

Jelen megjelenésünk oka, hogy kifejezzük azon örömezésünket, mellyekkel duzzad a szívünk, midőn Méltóságod személyét e legfelsőbb kegyelemmel azonkép elárasztva látjuk. Megjutalmazva látjuk ez által azon magasztos erényeket, melyek Méltóságod keblén oly kitünőleg ragyognak. Lángol ott a valódi hazafiság tüze, mely minden józan magyarnak büszke sajátja — ott mások példájára honol a felsőleges uralkodó ház iránti dynasticus rendíthetlen hűség. E kettőben helyezük mi azon legdrágább iker-gyön-

gyöt, melynek magas értéke ott érdemlegesen becsültetik meg, hol a tiszta jó nem csak kellőleg elismertetik, de mások serkentésére meg is jutalmaztatik.

Ezekre nézve méltóságod eme kitüntetését mi alaposnak, méltónak tartjuk — s így lelkesülve annak átvételekor a nagy Istent kérjük engedje, hogy politikailag izmos kezeibe adott e megye hajója vitorlái a nagy tenger ádáz hullámai között is csendesen lengve semmi zivatar által össze ne zuzattassanak, — e hajónak helyesen szerkezett tömege semmi zátonyra nem jutván a méltóságod által kitűzött part-ra szerencsésen haladjon, — engedje, hogy e megyében lakozó vegyes nyelvű, de egy jó magyar szívű felek minden felekezetelesség felől emelkedve a kívánt közboldogság elnyerésére törekedjenek, — engedje: hogy a méltóságod kezeibe letett szálakból bölcs kormányzása alatt oly erényes szövet készitessék, melyből az annyira ohajtott kiegyengetési mű nemzetünk s édes hazánk javára, és felséges apostoli királyunk megnyugtására alakuljon.

Megvagyunk győződve, hogy mindezek fogantatása méltóságodnak édes feladata; azért midőn küldöink nevében üdvöt mondunk, egyesült lélekkel kívánjuk: hogy a mit méltóságod holnapi beiktatásával Isten segedelme által kezdend, annak jövőét ugyanazon jó Isten legkedvezőbb sikerrel örvendező megyénk, sőt egész hazánk boldogítására koronázza. —

Ő MÉLTÓSÁGA VÁLASZA.

Midőn a főtisztelendő clerus szives üdvözléért köszönetet mondok, nem ámitom magam azon illető rész arányára nézve, mely a dicsbeszéből egyéniségemre vonatkozik, de tulszerényen egészen

vissza sem utasítom, tudván, hogy e magas méltóságnak régi fényében egyéniségem árnya nagyban elmosódik.

A mi azonban legnagyobb örömemre szolgál, azt azon körülményben találok, hogy a főtisztelendő clerus, az ősi alkotmány első statusa, ama tapintatos bölcseséggel, mely a magyar alkotmányos élet gyakorlatából felmaradt drága kincse, megértvén az idő intését, fiui bizodalommal Ő cs. k. Felsége legkegyelmesebb intentiója iránt a közeledő lépésekben elől megy, híven az emberi nem Megváltójának zászlójához, melyen írva leljük „adjátok meg a királynak, a mi a királyé“

A magyar katolikus clerus e hazának minden viszontagságos idejében megtalálta helyét a haza javára üdvösen munkálkodhatni; — nem téveszti el tehát azt ma sem, midőn a rendi osztályzat megszűntével, kettőzött éber és hazafiai munkásságra van hivatva, hogy megszilárdítsa a közéletben azon előkelő állását, melyet a társadalomra erkölcsi befolyása, és egyéneinek szellemi ereje által a multban kivívott és jövőre is igényel.

Én e díszes küldöttség körében tanáromra, iskolatársaimra, és barátimra ismerek. Legyenek tehát önök továbbra is mint Krisztus tanítványi, tanárain, nehéz pályám keresztjének türelmes és leroskadás nélküli elviselésében, legyenek újból pályá-

társaim közjóra czélzó igyekezeteimben, és maradjanak barátaim az eddigi belső szivélyességgel, jelszavunk egy: éljen a király, éljen a haza!

Majd az ügyvédi kar mutatá be tiszteletét, Lengyel Sámuel által vezetettve szónokuk ekként nyilatkozván:

UJHÁZY LAJOS BESZÉDE:

Méltóságos főispán ur! A rimaszombati ügyvédi kar testülete örömmel hozza üdvkivánatait; s hogy ez alkalommal a megyei ügyvédi kar is „elvben“ jelen van, bizony véli kifejezhetni.

Méltóságod megjelenéséhez kötött reményekben vetett bizalommal, ez ünnepélyes perczben nem gondolunk panaszainkra. Az idő szült hiányokat; meghozandja a gyógyszer is. Míg ez idő elérkeznek, — míg a törvényhozás rendes útján, különösen a törvénykezés terén nyilvánvaló igények kielégítéséről gondoskodva lehetne, mégis, kérnünk kell méltóságodat: magas állását, a viszonyok rendezése körül hathatos közbenjárásra érvényesíteni — és az ügyködő felek érdekeinek — az igazságszolgáltatás kezelését, a személyes és politikai indokok befolyásától menten tartva — oltalmat nyújtani méltóztassék.

Isten áldása — a süker, kísérje Méltóságodat fáradozásaiban! — Éljen!

Ő MÉLTÓSÁGA VÁLASZA:

A tekintetes ügyvédi kar szives üdvözetét melegen baráti érzelemmel fogadom, — sokan vannak

közöttük, kikhez régi és benső barátság köteléke csatol, kikkel jó, rossz napokat együtt éltem.

Nemes hivatásnak nemes testülete ez. A társadalmi életnek nélkülözhetlen tényezője. A jog, vagyon és személy biztonságának őrei. Gyönyörű feladat! ha az magasztos céljához képest gyakoroltatik, ha a mit jobb kezével nyújt, a ballal el nem veszi; azaz, ha az igazságot olcsón megszerezni tudja és ha nem keresi ott, a hol érzi, hogy nincs.

E jellemzéssel nem utmutatást akartam adni azoknak, kik úgy tudom, különben is a jó uton vannak, hanem a testület iránti tiszteletem indokolását.

Haladjanak tehát nemes pályájukon, s mint a nemzeti zömnek tekintélyes szellem-részei, hassanak a bel nemzetközi jogkérdés szerencsés megoldására, hivatásuk elvállalásakor letett esküjükhöz képest először is a barátságos kiegyenlítés mellett szónokolva. — Isten önökkel.

Sorban következtek a városok, és ág. hitv. esperes-ségek nagyszámu küldöttségei, a cs. k. tisztikar, ipartestületek, uradalmak, az izraelita község s magánosok tisztelgesei.

Melleyek közül Rimaszombat város nagyszámu küldöttségének tolmácsa ekként szólt:

TÖRÖK JÁNOS BESZÉDE:

Méltóságos ur! Nem az öröme hevült kedélyek nyomtalan elhalkuló viadala között, hanem fellelkesülve, hazafiui tisztelettel, és az érdemeket méltányoló közszeretet karjaival üdvözöljük Méltóságodat a polgári erényekkel ékesített mindenkor nemzetünk színe, s a történelmi dicsőség örökösei által képviselt ezen ősi méltóságban.

Mi, kik az egykori közélet formáinak növekedő tiszteletében haladunk a jövő bizonytalansága elé, s a kísérletek tündérvárai között szent kegyelettel állunk a romokban is magasztos jelvények előtt, nem titkolhatjuk el örömünket, hogy a több mint félszázra menő testvérmegye közül a két magyar hazában megyénknek jutott a szerencse Méltóságodat főispáni székében üdvözölni, és mert a mellett azon ritka szellemi tulajdonok s érdemek részesítvék legfelsőbb elismerésben, mellyek miatt mi voltunk és vagyunk Méltóságod legbuzgóbb tisztelői.

Tudjuk miként terhes a feladat, mely Méltóságodra vár, de ki életét magasabb czélnak szenteli, a küzdés végzetes pályájára lép, hol a tömjén nem pótolja a hit meggyőződését, s a közvélemény cziméveli megtiszteltetés még nem nyújt erőt teremteni nagyot és dicsőt: a bizalom e gyöngé növény az, mely gyöngéd ápolással teremt és alkot a nélkül, hogy benső erejéből fogyjon: e bizalom vezet minket Méltóságodhoz, ettől indítatva emeljük föl ezer éves dicsőség és szenvedés teljes multunk tenger fenekéről hitünk horgonyát, s reményeink sok vihartépte vitorláival indulunk az idők háborgó szele s éjsötéte között vágyaink csendes rév-

pártja felé, hol miként a százados tölgy, mely a vihar esatáiban emelte magasra koronáját Méltóságod edzett vitágító kalauzul áll: hogy minket az ígéret földére körültekintő bölcsességgel eljuttatni igyekezzen és magasztos hivatásának betöltésével a nemzeti kibékülés nagy művét, az alkotmányos élet visszaállítását előkészítvén s biztosítván, ezáltal a nemzeti újjászületés a boldog, s háborítlan béke létrejöttének nagy napját megünnepelhessük.

Fogadja azért Méltóságod szivből eredő üdvözlőnket azon forró ohajtásunkkal, hogy a trón és hazánk javára irányzott hazafias törekvéseit fényes siker koronázza, s érzetünknek eme igénytelen kifejezése mellett szabad legyen városunkat is kegyességébe ajánlani, hogy ez helyhatósági jogainak élvezetében áldozatkészséget továbbra is megőrizhetvén, kebelében minden üdvös és dicső örökké termékeny földre találjon.

Isten tartsa meg Méltóságodat s mindnyájunk tiszteletében sokaig! — Éljen!

Ő MÉLTÓSÁGA VÁLASZA:

Engem e nemes városhoz — melynek küldöttségét különös örömmel üdvözlöm — sokszerü, de mindég kedves emlékeknek még mindig meleg érzelmei vonzanak. Itt nyertem az első elemi oktatást, ifjuságom még gondtalan napjainak itt töltök el farsangjai, később a barátságos és zavartalan szomszédság békéje, e város társas körében s ünnepestélyes alkalmainál sok jó napomnak megszerzője volt.

Üdvözlöm tehát önöket e tösgyökeres magyar városnak fiait, kiknek egyszerű életük és szokásaik mellett, nagyszerű nemes lelküség és hazafias érzelmei országosan ismeretesek. Rimaszombat városa hazai dolgokban az anyagi áldozatkészség ösvényén erejéhez képest mindig előljáró volt; legyen ilyen a nehéz hazafiúi kötelességek teljesítésében is, milyen pedig az: válvetve közremunkálni azon ut egyengetésére, melly a nemzetet bajainak végorvoslatához vezesse.

Én feladatul tűztem magamnak, ha Isten élettemnek és erőmnek kedvezend, s a fejedelmi kegyet továbbra is bírandom, e nemes város minden tekintetbeni felvirágoztatására olly módon munkálkodni: hogy jó emlékezetem e nemes város kebelében állandó maradjon. Isten önökkel! Éljen a király és a haza!

Dobsina város küldöttségének szónoka Schlosse-
rik József lelkész és városi képviselő így szólott:

SCHLOSSERIK JÓZSEF BESZÉDE:

Méltóságos főispán ur! Dobsina szabad bányavárosának községe az édes magyar hazánk dicsőségeért nyilvánuló lelkesedésben Gömör-Kishont megyének egyik városától sem engedi magát megelőzni. Ez oka, hogy az országos

és megyei főhivatalokra legfelsőbb helyeni kineveztetéseket közömbösen nem nézi. Hanem vagy elszomorodik ezeken, — vagy ha szíve szerintiek, e feletti örömét — a nemcsak nemes érczeket, hála az Égnek, szerencsével művelő : de a hazafiúi érzelmeket is lankadatlan buzgalommal ápoló és nemesítő kebeléből — választott küldöttsége által kellő helyen tolmácsoltatja.

Igy fejezi ki legbensőbb örömét általunk, Méltóságodnak a fejedelmi kegyelem által főispánunkká rendeltetésén, — és hódoló tiszteletét nyilvánítja ma, midőn Méltóságod fontos hivatalát az egész megye tisztelkedve örvendező üdvözlete közt elfoglalja.

Mi ezen ünnepélyes alkalommal megbizatusunk értelmében fogadjuk, miszerint községünk Méltóságodnak főispáni rendeleteit teljes készséggel és tántorithatlan hűséggel végrehajtandja és teljesíteni, azon édes reményben : hogy Méltóságod munkássága oda czélzand, hogy sorsán busuló nemzetünkre az epedve várt aranykor mielőbb felviradjon!

Ajánljuk városi községünket Méltóságod magas kegyeibe.

Végre forrón kívánjuk : hogy a kegyes Ég Méltóságodat mint mélyentisztelt Főispánunkat édes magyar hazánk, kedves Gömör-Kishont megyénk, és szeretett Dobsina városunk javára sokáig boldogan tartsa. Éljen!

Ő MÉLTÓSÁGA VÁLASZA.

Dobsina városának jó hírnevét már régóta ismerem. Nem szegény az jó akaratban és valódi hazafiúi érzelmekben, míg más részről az anyagi jólét

áldásaival bővelkedik, mert szorgalommal miveli gazdag bányáit és a gyümölcsöző eret megtalálta.

Vajha sikerülne a hazafiai kebelek aknáiban itt és ott felfedeznünk erét ama nemesebb ércznek, melyből — állván az kölcsönös méltánylat, bizodalom, szeretet és egyetértés vegyrészeiből — egyetemes hazánk szakadatlan boldogságának kapcsa elkészüljön. Mondják : ernyedetlen munka meggyőző mindent. Dolgozzunk tehát rajta, s kiáltunk fel bánya jelszavunkkal : a király és hazára szerencse föl!

Az országosan nagy kiterjedésű üzletéről ismert Rima-Murányvölgyi vasmivelő egyesület igazgató válaszmánya részvényesei, és tisztikarából alakult nagyszámú tisztelgő sereg érzelmei következőleg tolmácsoltattak :

MIKLOVICS FERENCZ BESZÉDE:

Méltóságos fő kormányzó ur! Mi a Méltóságod családi tűzhelyétől — Méltóságod rokonaitól jövünk, minket egy emberkört ért életidőnek, — egy emberkört ért együtti becsületes munkálkodásnak historiai emlékei kapcsolnak Méltóságodhoz, — egyszerű megjelenésünk mellett is annál őszintébb tehát tiszteletünk, s örömünk, melyet kijelenteni jöttünk a felett, hogy a korona jogával élve, — az ország alkotmányos állásával oly szoros összeköttetésben levő egyik főispáni magas hivatalra, különösen a mi megyénkre nézve, Méltóságodat szemelte ki.

Méltóságos főispán ur! Mi az iparüző osztályhoz tartozunk, mi kereskedők, mi kalmárok vagyunk, s minthogy a világ örömeit szereti ezen osztályt önzőnek nevezni, nem fogja meglepni Méltóságodat, ha mi e tisztelgés alkalmával is az ipart, a kereskedést, — s az ipar éltető erejének a közlekedési eszközöknek az utaknak jókarban tartását Méltóságod becses figyelmébe, s magas partfogásába ajánljuk.

Igen is — használja fel Méltóságod az égtől nyert, és saját szorgalma által kipallérozott tehetségét, használja fel magas állását az utak egyengetésére, — és ha az utakat jól kiegyengetni sikerült, miután az emberek örömeit szeretnek a jó uton járni, — küzdés és talán tövisek közt ugyan, de el fogja érni Méltóságod, hogy ez ország minden osztálya azonegy uton fog járni, —

és ha ezen ut lesz az igazi, a valódi ut, — ezáltal megint eléretik, — hogy a sanctio pragmatica értelmébeni kapocsnak tiszteletbentartása mellett, — egyszersmind Magyarország historiai jogai is tiszteletben fognak tartatni, — eléretik, hogy az ország törvényes alkotmányának teljes gyakorlatába visszalép, — s az ország minden lakosa lehetőségig megelégedett, és nyugodtan fog lenni.

Igy fogjuk mi fel Méltóságod magas hivatását, — és miután társulatunkat, s általában az ipart nagybecsű pártfogásába ujlag ajánlanánk, tisztelgésünket azon ohajtással zárjuk be, hogy Méltóságodat ezen nemes munkájában, s hivatásában a jó ég segélyével támogassa, — és sokáig éltesse!

Ő MÉLTÓSÁGA VÁLASZA:

Ha az üdvözetek irányában némi biztonság volt eddig hangomban és gondolataim kifejezésében, félek, hogy elérzékenyülten önök viszonllátásánál, vá-

laszom most nem lesz szívem teljes érzelmeinek egészen hű tolmácsolója.

Azon egyesület tagjait szemlélem előttem, melly 22 év óta, mindig évenként és mindig titkos szavazattal ügyeinek egyik örévé választván, azon legnagyobb jutalomba részesített, mellyet elismerés és méltánylat szellemileg nyujthatnak: megtörhetlen bizodalomban; — és azon igazgató-választmányt látom itt, melly 22 év óta emberi gyarlóságomnak, de akaratom tisztaságának is tanuja lévén nemcsak a szokott baráti, de mintegy családi viszonyba jött velem.

Kedves emlékezetek vonulnak előttem el még a Rimai Coalitio anyagi küzdés teljes életéből; — emlékezem a különálló ozdi egyletre, melly rövid idejü vezérletem alatt hozta meg a Rimamurányi egyletbe beolvadási végzését, mellyel virágzásának és jelenlegi üzletének alapját megvetette; — és a hármas összeolvadásnak harczi — mellynek egyik közlegénye voltam, — a győzelem eredményével jelenben multom felmelegített képei közül a legszerettebbek.

Azért az őszinteség legtisztább érzelmével valom be, hogy örömemre fog lenni azon ügynek s egyletnek továbbra is szolgálhatni, mellynek elnöki bölcs vezérletét ismerem; — igazgató-választmányának, jegyzőjének lelkismeretes, ön-

zéstelen ezen közügy iránti mély érdekeltségtől áthatott működésének személyes tanuja voltam; — és örömemre fog szolgálni, ha azon netovábbját a kezelési ügyesség és szakismeretnek, melly főfelügyelőjének országos jó hírét megállapította, továbbra is csodálkozó figyelemmel kísérek. — Isten önökkel! Éljen a király és a haza — közöttünk pedig a régi szívélyes viszony!

A kebelbeli izraelita község tisztelgő küldöttségének élén így szólt a rabbi:

MAISSNER MÓZES BESZÉDE:

Méltóságos főispán ur! A megyebeli izraeliták főrab-bijának s képviselőinek van szerencsájük Méltóságodnál, székfoglalása alkalmából, alázatos mélytisztelületet tenni.

Engedje Méltóságod, hogy mai nagy ünnepünkön, midőn szerencsések vagyunk dicsőségkoronázta személyiségét mint főelőjárónkat megismerni, illendő üdvözlésünkben az összes izraeliták érzelmekifejezését adhassuk.

Legyen Méltóságod üdvözölve s szívesen látott vallásunk nevében, mely követőinek az állam és előjárók irányában tisztelületet s hódolatot parancsol. Fogadja kegyesen azon legőszintébb biztosításunkat, hogy mi ezen parancsolatnak a legszelesebb kiterjedésben fogunk megfelelni, mi Méltóságod irányában nem egyedül engedelmességet s készséget fogadjunk, hanem szeretetünk s hűségünk felől is biztosítjuk.

Legyen üdvözölve és szívesenlátott a humanitás és emberszeretet nevében, melynek hívását oly sokszorosan megérdemli és bírja. További működése folytán új küldetésében, melybe ma lép, ne hagyja figyelmen kívül a humanitás kötelességeit is a súlyosan látogatott Izraelt, mely barátságos tekintetre s testvéri részvételre e megyében sem talál mindenütt, atyailag oltalmazta meg.

Áldja meg a mindenható atya, hogy a dicsőség hágcsójának legmagasabb fokáig emelkedhessék, és teljességgel menjen rajta Izsák ősi áldása: „a mindenható Isten áldjon meg, gyarapítsa hatalmát s erődét, és légy dicsőséges s díszes a népeknek. Amen.“

A főnebbi beszédet rögtön a putnoki izraelita község előljárójáé követte

KLEIN BERNÁT BESZÉDE:

Kegyelmes főispán urunk! Mi putnoki izraelita hitközségi előljárói is bátorkodunk alázatosan Méltóságod fogadtatási tiszteletéhez csekély tehetségünk szerint, de gyermeki szeretettel s őszinte szívből eredő üdvözléssel járulni.

Sajnosan érezzük, hogy köztiszteletben álló Braun Salamon putnoki rabbinak, ki tudományáról s szép jelleméről eléggé ismeretes, most súlyos betegsége miatt meg nem jelenhetett, mi pedig képtelenek vagyunk Méltóságodat érdemlegesen fogadni s üdvözlésünket eléggé illendően kifejezni, bokros érdemeit felszámolni és kiemelni.

Méltóztassék tehát atyai szívenességgel fogadni alázatos üdvözlésünket s kegyébeli ajánlatunkat. Kivánjuk s kérjük a jó Istent, hogy valamint jelenleg örömtelt szívvel fogadjuk

Méltóságodat pályája kezdetén, úgy éljen sokáig szerencsésen s boldogan, s működjön megyénk kormányzata élén, boldogságot árasztva az egész megye minden lakóira kivétel s különbség nélkül, boldogságot s üdvöt szerezve szeretett hazánknak, melynek virágzásában lássa fenséges jutalmát fáradozásainak s nemes tetteinek. Éljen!

Ő MÉLTÓSÁGA VÁLASZA:

Az izraelita közönség küldöttségét szívesen fogadom. Örülök hogy a hatóság tiszteletében — mely a társadalmi lét postulatuma — a többi lakosokkal vetélkedik. — Bennem a törvény és közigazgatásnak részrehajlattan, s a vallásfelekezetek érdekeit méltányló szolgájára találunk.

Jól tudom hogy önök is mint az ipar, a kereskedés és a pénz emberei az államélet nem csekély tényezői. Nagy hatalom pedig a pénz! mely szép részben van önök nemzetségének kezében. Használják ezen hatalmat ne csak egyéni meggazdagodásukra, de a haza meggazdagítására is áldozván annak szükségeire és felvirágzására, szóval a haza irányában érdekelttségét mutatva és lekötelezettségét kiérdemelve, hogy így midőn a kor igényéhez képest a humanitás szempontjából a törvényhozás lédönti a külső válaszfalat, a belső szívélyes közeledést még mindig gátló egyéb akadályok fel ne maradjanak. Isten önökkel!

Nem maradt el, sőt a főispáni méltóság és személyesítője iránt minden oldalról kifejezett kegyelet és tisztelet dicső kiegészítésül, emelé az ünnepélyességet a megyebeli Kubinyi család üdvözlő küldöttsége, melyet ugyancsak 1848 és 1861-ki országgyűlési képviselő Kubinyi Ödön vezetett, a ki mint a kishonti ág. ev. esperesség világi felügyelője, szónokló vezetője volt az esperességi küldöttségnek is.

KUBINYI ÖDÖN BESZÉDE :

A kishonti ág. evang. esperesség, jelen küldöttsége által, üdvözli Méltóságodat, főispáni hivatala beiktatása alkalmával.

Ismerve törvényes tudományát, ismerve részrehajlatlan igazságszeretetét, nem jöttünk kegyelmet kérni, pártfogásért esdeklezni. — Mi tudjuk azt, hogy békekötések, és törvények által, biztosított vallásszabadságainkat nemcsak mások által fogja megtartatni, de maga is megtartja.

Hisszük, hogy valahányszor törvényes és igazságos panaszainkat magas hivatala eleibe járulandók, sebeink orvosoltatni fognak.

Kívánjuk, hogy a trónt és hazát, egy elválaszthatatlan testnek tekintse, midőn annak dicsőségén munkálkodand, ennek felvirágzását eszközölje.

Ezen meggyökerezett meggyőződésünk mellett egy szívvvel és lélekkel kiáltjuk : Méltóságod sokáig éljen !

Ő MÉLTÓSÁGA VÁLASZA:

A gömörmegyei ág. evang. egyháznak hitfőnökeinek és több tagjainak tisztelgő megjelenésében azon igaz szenvedélytől mentt hazafiai érzelemre ismerem, melly az ősi alkotmányt nemcsak áldásai élvezetének hasznáért, de romjaiban is kegyelettel tiszteli s megmentéséhez, illetőleg felépítéséhez sem kedve nem csügged, sem bátorsága nem hiányzik.

Valóban a főispánság némileg ily rom most, mellynek azonban — bár hajdani diszéből a pompa, fény s aranyozás lekoptak — bir mégis azon nem megvetendő értékkel, hogy az alkotmányos állapot előidézésénél nem utolsó tényező.

Hogy azonban sikeres tényező legyen, a község bizodalma s közremunkálására van mellőzhetetlen szüksége; mit ha a személy iránti ellen-szenvből megtagadni lehetséges volna is, nem gondolom szabadnak a haza érdekeinek szempontjából.

Nem csak lobogó láng melegit, sőt inkább a legkeményebb ércz, izzó parázs hevének enged csak. Keblünk megörzölt szent tüzének ne csak távolról lobogtatott lángjával, — mely dermedten hagyhatja — szeressük a hazát, hanem közeledjünk hozzá ápoló melegével, így a sokat szenvedett haza, melly sok viharos napot túlélt már, nem

fog elveszni jövőben sem, „ha minden honfi ébren áll munkálni s tenni hő, még a Honból kin lelke függ, áll egy darabka kö.“

Menjenek tehát mint a keresztnység és humanitás apostolai és ama díszes és tág körben, mellynek Zászlóvivői hassanak a kedélyek engesztelődésére, követvén üdvöztöknnek szellemét, ki a kövel dobálókat kárhóztatta, és mondják emelkedett érzellemmel : Éljen a király, éljen a haza!

A tisztelgéseknk — mondhatjuk — talán koronáját képező a rimaszécsi választó-kerületnek nem küldöttsége, de serege, mely föliszt. Hoffman Vendel esperes s geszteti plébános által vezetettve s igen szép szónoklata mellett lelkesedve sietett üdvözölni 1848 és 1861-ki országgyűlési képviselőjét főispán ő méltóságában.

HOFFMAN VENDEL BESZÉDE:

Méltóságos főispán ur! Meg fogja engedni Méltóságod, hogy a sok tisztelgők elfogadásában már eddig is kimerült türelmét egy pár perczre mi is igénybe vehessük. Mert hiába! azon örömrzetet, melyet édes miénk kitüntetése, előmozdítása s jeles tehetségeik és bokros érdemeik kellő méltánylása keblünkben kelt, elfojtani, szó nélkül hagyni nem lehet.

Igen, mi a serki járás és a rimaszécsi választó-kerület tagjai, képviselői vagyunk. És nem a serki járás-e az, mely Méltóságod becses személyében szülöttjét s bekeblezett tagját, — és nem a rimaszécsi választó-kerület-e az, mely

Méltóságodban már két országgyűlésen volt jeles s bizalomteljes képviselőjét birni s tisztelni szerencsés?! És e kettős viszonynál fogva, nem lehet-e, nem szabad-e Méltóságodat a miénknek mondanunk, ebben büszkélkednünk! Más részről pedig ezen szorosabb viszony nem teszi-e mulasztatlan kötelességünké, hogy azon örömezzetnek, melyet Méltóságodnak Gömörmegye főispánjává lett kinevezése szívünkben ébresztett, hangosabb és ünnepélyesebb kifejezést adjunk.

Távol legyen tőlünk, mintha mi ezen kegyeletes tüntetés által többi megyei polgártársaink rovására — Méltóságodtól részünkre valami különös kedvezést, pártfogást, s hogy ugy fejezzem ki magamat, némi elsősülotti jogokat biztosítani kívánnánk. Nem. Mi Mlgod irányában e megye összes polgárainak közös sorsában akarunk részesülni, s Méltóságodtól csak azt várjuk és kívánjuk, mihez e megye bármelyik polgárának joga és igénye van. De azon szerény kis előnyt mégis bátrak vagyunk magunknak kikötni, hogy mi Méltóságodat valamint eddig, ugy most is, mikor már a megyéé — különösen magunkének mond hassuk, büszkén vallhassuk.

A midőn tehát ő cs. s apostoli királyi Felségének azon bölcs s tapintatteljes legfelsőbb intézkedéseért, mely szerint Méltóságod kitünő észtehetségeit — józan hazafiui érzelmeit — s a haza és trón körüli bokros érdemeit figyelembe véve — Gömörmegye kormányának élére állítani kegyelmesen méltóztatott, a legalázatosabb jobbágyi hódoló köszönetünket nyilvánítjuk; fogadja Méltóságod ezen nem kevésbé terhes, mint fényes állásához őszinte szivből fakadó üdv és szerencsekivánatainkat! Árassza az Isten Méltóságod minden lépteire a legbőségebb áldását, hogy azon nagy és fontos feladatot, mely elébe tüzetett, a jelen bo-

nyolodott s nehéz körülmények közt — szeretett hazánk alkotmányos szabadságának kivívására s biztosítására s ennek minden pártszínezetű fiainak megnyugtatására és javára szerencsésen megoldhassa! Minket pedig, kik Méltóságod becses személye iránt eddig határtalan szeretet- és tisztelettel viseltettünk, tartson meg Méltóságod továbbá is szíves emlékében, kegyes jóvoltában, kik az egek urát meg nem szüntünk kérni: hogy Méltóságodat a mi volt képviselőnket, most pedig főispánunkat, édes hazánk s megyénk javára és mindnyájunk örömére sokáig éltesse!

Ő MÉLTÓSÁGA VÁLASZA:

Két ízben, és pedig hazánk történetének legválságosabb korszakában: az 1848 s 1861-ik években ért azon szerencse, hogy Gömörmegye rimaszécsi kerületét országgyűlésileg képviselhessem; — választóim tudják, tolakodtam-e bizodalomuk elé, vagy csak parancsolatuknak hódoltam.

Mindkét országgyűlés szomorú véget ért; de ha a bekövetkezett állapotoknak előidézésében a mérséklet nem volt a gyászos tényezők egyike, úgy választóim előtt szemrehányástól menten, felemelt fővel állhatok.

Küldetésemből folyó kötelességemet hűségesen és végig kitartottam, s azalatt becses megbízatásomat más, a haza szolgálatában kinálkozott előnyös állomással fel sem is cseréltem; most, midőn kül-

detésemnek harmadik törvényes éve már lejárt, az időszakot, mely nem törvénytárgyak és alkotáások, nem közjogi kérdések vitatása, hanem az önfentartás, anyagi jólét, a személy- és vagyonbiztonság, szóval a köznapi élet szükségletei körül kifejtendő munkásságra van hivatva, a fejedelem parancsára ismét a haza, ismét Gömörmegye, és így volt választó-kerületemnek is szolgálatában kívánom tölteni.

Ha a közjogi kérdések szűnnyadnak is, a haza: a föld t. i. és népei, élni meg nem szűnnek. Nemzeti élet pedig társadalom nélkül, társadalom polgári szervezet nélkül, polgári szervezet hatóságok nélkül nem képzelhetők.

A hatóságot tehát, a társadalmi lét mellözhetlen tényezőjét, egy polgár sem nélkülözhetvén, azt így vagy úgy, itt vagy ott igénybe venni kénytelen lévén, midőn annak élére, melyet ősi alkotmányunk szerint mindig a fejedelem kegye s kinevezése töltött be, — a rám mért nehéz kötelességnek bizony nem vonzó csábjaitól bájoltan, hanem polgártársaim érdekeinek parancsoló felhívására léptem, ez annak reményében történt meg, hogy a megye közönségének és választóimnak kedves dolgot teszek akkor, ha lehetővé teszem, hogy hatósági előljárójában, kinél bajainak orvoslását, ügyeinek előmozdítását keresi, azon

egyéniségre találjon, kinek irányában bizodal-
mát több ízben nyilvánította, s kinek
ezen bizalom, ha tőle továbbra is meg nem vona-
tik, erőt kölcsönöz és sikert biztosít.

Az előmbe jött bizalomhoz bizodalommal köze-
ledve, nem titkolhatom el, hogy fellépésem nem bir
más jelentőséggel, mint a köziga z g a z g a t
á s b a n a t i s z t a s á g, s z o r g a l o m,
igazságosság és erély megkettőztetése
szándékával oda munkálni, hogy a kormány-
zatnak a hiányok és akadályok eltávolítása által beál-
lott lehető javultával Ő cs. k. Apostoli Felségének
házánk irányábani legkegyelmesebb intentiója áldá-
sos voltának tetteges bizonyosága biratván, a kedé-
lyek óhajtott kiengesztelődése erkölcsi következés-
kép beálljon s így elkészült legyen az ut, melyen a
fennforgó közjogi kérdések Ő cs. k. Apostoli Felsége
által kijelölt alkotmányos közeg, az országgyűlés ál-
tal siker reményével megoldathassanak.

Két országgyűlés eredménytelen voltának kö-
vetkezéseit úgy hiszem, t. választóim már az una-
lomig érezték; a bizonyos rosznak eltávolítására te-
hát itt volna már az idő; ha valaha, most kell
tehát képviselőjük megválasztásánál a
higgadtság és mérséklet emberét ke-
resniök, ki hazáját ne úgy szeresse, mint azon
állat, mely szeretetből magzatát megeszi, hanem a

ki valóságos honatya legyen, ki gyermekének óhaj-
tását nem vágyainak telhetetlensége szerint, vesz-
tére igyekezzék betölteni akarni, hanem e s z e,
szive és lelke szerint a mit jónak és el-
érhetőnek hisz, teljesülhetlen álmok-
ért ne kockáztassa, és a hazát földjének és
fajának veszélyeztetésével végpusztulásnak, melytől
az isteni kegyelem még megőrizte, újból ki ne tegye.

Isten vezérelje önöket saját javuk helyes
megítélésénél s zászlójukon megszentelt frigy-
ben lobogjon: Éljen a király, éljen a haza!

A tisztelegések és üdvözlések mindegyikén nyilván fel-
tűnt, hogy azok nem hideg kötelesség szülöttei, hanem a
tisztelet s szeretet őszinte nyilvánulásai.

Másnap, 28-án ismét a tisztelegők serege foglalá el a
megyeház helyiségeit. Ő méltósága ugyanis közelebbről ki-
vánván megismerkedni a megyei és városi tisztviselőkkel,
járások, községek szerint külön bocsátá maga eleibe a tisz-
telgőket, mígnem fél 11 órakor az egész sokaság a temp-
lomba kíséré ő méltóságát, segítségül hivandó a szent lelkét,
hogy a megkezdett s folytatott országos munkát az új főispán
kormányára alatt és sokat ígérő befolyásával áldásteljes befe-
jezéshez jutni engedje.

Isteni tisztelet után a tisztviselői kar és a tisztelegők
sokasága, a megye terme azt befogadni szűk lévén, a város
első vendéglőjének nagyteremében gyűlt össze, a hol is me-
gyénk első alispánja szendrői Török Sándor ősi szokás
szerint számos tagból álló küldöttséget nevezett ki, mely a
főispánt széke elfoglalására unnepélyesen meghivandó vala.

Ö méltósága hosszas éljenzések között megérkezvén, szívélyes köszöntések után főispáni székét elfoglalá. Eszmékben gazdag, de a jelen helyzet s korszerű hivatás ecsetelésében felülmulhatatlan s a köztetszés éljenekben nyilvánult sűrű kitéréseivel kísért székfoglaló beszéde így következik:

Ö MÉLTÓSÁGA BESZÉDE:

Midőn e nemes megye főispáni székét Ö cs. k. Apostoli Felsége legkegyelmesebb parancsolatjából elfoglalom, s elődeim hosszú során végig tekintve mindnyájokat a vagyon áldásának bőségszarujával, a magas születés gloriájának keretében polgári érdemeik súlyos és az elismerés fényétől ragyogó terhével szemeim előtt elvonulni látom; kétségbe kell esnem, ha azon ürre gondolok, mely egyéniségemet eme tekintetekben övedzi.

Nem is adhat egyéb magyarázat erőt és vigasztalást, mint ha e magas méltóság legkegyelmesebb reám ruhazásában, a mindig haladó kornak azon vivmányára ismerek, mely a születés és vagyon igényeit kellő mértékre szállitva, nemcsak érdemeket jutalmaz, hanem érdemek szerzésére is pályát nyit, s ha a belépés néma csende, az ünnepély tomboló zajának hiánya a régi méltóság külfényéből valamit levonna, a belérték azon előnyben nyer megnyugtató kárpótlást, hogy munkája sem kevesebb,

sem könnyebb mint régen volt, s bir buzdító ingerével a költő mondatának: „Nehéz pályán szép küzdeni.“

Valóban, ha főispán elődömnök, ki minden érdemek koronáját, e megye t. közönségének általános szeretetét és bizodalját birta, midőn 1860-ban ezen díszes széket elfoglalta, üdvözölve azt mondtam: „hogy nem rózsás pamlag ez, hol a dolgoknak rendes menetében csak a méltóság kéjét élvezzük,“ mit mondjak enmagunknak? ki, nem állván a társadalmi élet azon magaslatán, a hová a köznapi élet érintkezései nem férhetnek, itt-ott talán az irányomban táplált nem kedvező indulattal is találkozom; és mit mondjak ma? midőn azóta megnehezült az idők viharos járása feletted oh Haza! s mig határaidon s letarolt alföldi meződön inség, nyomor lakik, a mentett olkotmány romjai között is a 61-iki nem kedvező szélnek nyomait szemlélem.

A nehéz pálya munkájának sikerét remélhetnem azon körülmény engedné, ha e nemes megye túlnézve gyarlóságomon, — mert nemcsak dicsőké a haza, a munkás és szerény bár észrevétlenül dolgozik a hon területén — Ő cs. k. Felsége legkegyelmesebb határozatában, melyel e magas hivatal betöltésénél Gömörmegye fiára, jegyzőjére, és nehéz időkben volt országos képviselőjére tekintett — a nemes me-

gye iránti legkegyelmesebb indulatának tanusítására ismerne.

A remény pedig úgy nyerné megvalósulását, ha a tekintetes megye többségének nézete azon felfogással találkozónék, melyet én hazánk jelen állapotáról táplálok.

Már 61-iki országgyűlési beszédemben, midőn a mérev törvényesség zászlója jóval magasabban lobogot mint most, a tiszta meggyőződés őszinteségével kimondtam, hogy abnormis állapotunkból a kiindulási pont nem lehet normalis. A közel három évi tapasztalás és a meggondolásra jutott elégséges idő e meggyőződést megváltoztatni nem bírták, és ma inkább, mint akkor, mondhatom: meghajlom azon emberi lény bölcsesége előtt, kinek felfedezni sikerült a vizből száraz lábbal lépni ki.

Ne higgye tehát senki sem, hogy akár magamat ámitom, akár mást különben is sikeretlenül ámitani akarnék, mintha a törvényesség kifogástalan terén állanék.

Törvényes állapot oly tiszta, oly egész, milyenért sovárgunk „névben él csak, most még nincs jelen.“ Mindaddig tehát, míg a törvényes rendezett állapot megszületik, le kell tennünk a törvényesség azon mértékét, melyet az események bírálásánál helytelenül használunk, s a kormány időközi intézkedéseinek megítélésénél méltányosan,

csak a jó, üdvös és hasznos szempontjából vezéreltethetünk.

Én a hazát — mert valóban az — mintegy súlyos beteget tekintem, kinek rendes orvosa csak az országgyűlés lehet. Miután pedig e nézet nem enyém, de az egész nemzeté, nem bírom megérteni azon kívánság logikáját, hogy a beteg haza orvosi intézkedés, azaz: o r s z á g g y ű l é s e l ő t t egészséges, azaz: teljes törvényes állapotba helyeztessék.

Azonban a beteg haza körül nem csak orvosi, de ápolási kötelességek is vannak. Mig a lélek gyógyszere megjön, a test táplálékáról gondoskodni kell.

Ha közelismerés szerint a politikai nagy kérdéseket bizottmányok meg nem oldhatják; ha közjogi viszonyaink rendezését csak a törvényhozás eszközölheti; most, midőn a tüntetés értelme elfogyott, megtagadhatjuk-e a szolgálatot a hazának a közigazgatás azon érdekeiben, melyeken a működésnek tere vagy nyitva van, vagy megnyitattik?

A ki szülőét igazán szereti, ápolgatni fogja azt, ha ellenség kezében lenne is, és segitendi az orvoshoz emelni, ha emelőtársai nem barátai köréből lennének is.

Szolgálatot a haza nem csak egy téren igényel; mindnyájan és mindig a közjog harcosai nem lehe-

Tünk. S ha mégis minden más munkát visszautasítva a közszolgálatnak csak ezen terére szoritkoznánk akkor is, midőn e tér elzárva van, azon gyanuba eshetnénk, mintha nem a haza szolgálatára készek, hanem a szerepekben lennénk válogatók.

Nem azt mondom, hogy itt már a fényes nap, hogy zarándokságunknak immár vége, de utra kelni eljött már az idő.

Napjainkban az államok szekere nem az elmélet légkerekén forog. Szemünk sokáig legelt a külpolitika tarlóján; láttuk a biztató szavak értékét, a cselekvények rugóit, a kötések mint irott malasztot, s a tényeknek döntő hatalmát.

Eszméljünk! Az olasz példabeszéd azt mondja: hogy a ki csak reménységgel él, az ispotályban hal meg.

Korunk nem a téllenségnek kora. Ma már nem hogy a heverő, de a haladó is alig tarthat lépést. „Az idő fut lelkünk elől, s vágyainknak előle.“ A ki messze vágyik, nem kelhet az késő. Befordulni, s még egy jót aludni veszélyes volna már, s a ki munkára csak fényes napnál ajánlkozik, ne kívánjon a hon leghübb munkásai közé számíttatni.

A fejedelmi kormány épen úgy mint a nemzetgyeteme a törvényes állapot megteremtésének eszközét egyedül, és helyesen csak az országgyűlésben keresik.

A nézetek ezen találkozása mindkét félnek csak örvendetes lehetvén, a közös célra működés következtelenség nélkül vissza nem utasítható.

Bár a nemzet az országgyűlés összehívásának idejét már elérkezettnek, és arra a jelennek minden percét alkalmasnak véli is, nem jó magával összeütközésbe, sőt saját céljának elősegítésére működik, ha a törvény- és igazságszolgáltatás mezején nemcsak az összes nemzet, de az egyének érdekében is a kormány üdvös működését gyámolítva elszelni siet azon aggodalmat, mely talán épen a nemzetnek közigazgatási ügyek iránti részvétlensége, és idegensége okából, a fejedelem részéről az országgyűlés összehívásának még utjában áll.

Jobb napokat várni nemcsak heverve, munka közt is lehet.

Nincs mentség, mely hazánk iránti ezen kötelességünköt feloldana. Mindaz, kinck ereje igénybe vétetik, nyuljon a beteghez, ápoljuk közreműködésével azoknak, kiket eddig is a beteg körül tisztán, lelkesmeretesen, s valódi hazafiúi indulattal örködni tapasztaltunk, hogy míg rendes orvosa, az országgyűlés, sorsáról rendelkezik, addig is el ne vesszen, állapota elviselhetőbbé váljék.

E célra működve, vajha! bármelyikünknek az igaz Biró előtt hazája irányában egyéb bűne ne le-

gyen, minthogy — míg a közjogi kérdések vég- és üdvös elintézésre juthattak:

a polgárok személy- és vagyonbiztonsága felett örködött;

ügyes-bajos embereknek törvényt és igazságot szolgáltatott;

s a nyelv és nemzetiség feletti örködés mellett, a megoldandó kérdések eltorlaszolt utját egyengette.

Bizony mondom, ha egyéb büne nem lesz, ha „eljövend a jobb kor, mely után buzgó imádság epedez százezrek ajakán,“ vidám lélekkel mondhatja el az apostollal: „végezetre eltétetett nekem az igazság koronája.“

Midőn tehát e kijelölt téren a megye t. közönségét a köznek szolgálatára mindenütt, hol alkalma nyílik, bizodalommal felkérem, az állásom iránti fogalomban nem kívánok senkit félrevezetni.

A fejedelem kezeibe tettem le az esküt, e méltóság számára ősi törvényeinkben előírottat. A fejedelem közege vagyok tehát, kinek legkegyelmesebb intenciója az 1861-ki országgyűlést megnyitó beszédben kifejezve, az 1861. nov. 5-ki legkegyelmesebb leiratban pedig megoldásának módja nyíltan kijelölve lévén, — senkinek ismeretlen nem lehet.

A megyei közönség tiszta fogalommal bírván a becsületes ügyvivő kötelelességeiről, nem

lehet tévedésben irányomban, saját követelményeinek mértékére nézve sem.

Midőn tehát Ő cs. k. Felsége legkegyelmesebb parancsára hazafiui kötelességemhez képest is e nemes megye kormányzatát átvettem, azon magasztos cél és hazafiui kötelesség lebegett szemeim előtt: a Fejedelem és nemzet szerencsésen találkozott ohajtásához képest az országgyűlés mielőbbi létrehozatására munkálni.

E tisztemet azonban nem úgy vélem teljesíthetni, ha a fejedelem kormánya érdekeiben ellenzékét képezek és a felek közti ürt, mely elég nagy s melyet betönni inkább hivatásom, tágtítsam. Ellenkezőleg Ő cs. k. Felsége szándéka és parancsolatához képest tisztlem lesz: addig is, míg a nemzetközjogi kérdései nyugszanak, a nemzet fiainak egyéni magánjogai és érdekei azonban nem nyugosznak, hanem az élet kölcsönös érintkezései közben naponkint oltalmat, érvényesítést, vagy kiegyenlítést a társadalmi szövetségnek jogán hangosan követelnek, — tiszta, gyors, igazságos és előzékeny eljárás által mind az ideiglenes intézkedések üdvös volta, mind a kormányzati organumok jóakarata és képessége irányában a megye-közönség bizodal-mát felkölteni, a közigazgatás irányában szunnyadó érdekeltséget felébresztteni, és így a nemzet lovagias jelleméből folyó méltányosság alapján, mely a tiszta,

gyors és igazságos eljárást minden körülmények közt olyannak beismerendi, — ama közeledés és közreműködés megnyerésére munkálni, mely az indulatok hevének lecsillapodását jelezve, olyan hangulat létezésére mutasson, melyből Ő cs. k. Felsége reményteljesen következtethesse, hogy a nemzeti nagy életkérdések komolyan és higgadtan lehető megvitatása és szilárd megalapítása lehetőségének órája megérkezett.

Azért őszinteségemből meritett bizodalommal reményleni bátorkodom, hogy e megye nemes községe szeretett hazájának érdekében minden, a honpolgárainak javára czélzó becsületes munkálkodást méltányolva és gyámolítva, mielőbb azon kedvező helyzetbe hoz, hogy örvendetesen feljelenthessem: miszerint Ő cs. k. Felségének legkegyelmesebb intenciói, melyek végeredményökben csakis a kedélyek kibékülése, a fennforgó kérdések törvényes utoni kiegyenlítése és mindezek gyümölcse, népeinek boldogsága, és megelégedése lehetnek ez egyesült megyében kedvező talajra találnak.

Mi akkor történhetnék meg, ha addig is, míg a közjogi kérdések megoldhatásának törvényes tere megnyílik, letéve neheztelésünket s fájdalmaink által vissza nem tartóztatva, a honnak nemcsak szellemi, nemcsak egyetemes, nemcsak százados, hanem anyagi, egyéni és mindennapi élete iránt is ér-

dekeltségünket tettben nyilvánítva, a kedélyállapot azon higgadtságára jutottunk, mely egyedül képesít, a hon legválságosabb percében, jövő országgyűlésünkön, a nemzet boldog sorsát megalapító műnek alkotására.

A kedélyek megjött higgadtságának pedig az leszen csalhatlan bizoyitványa, ha nehéz pályámon azok, kik méltóságban magasan állanak, tekintélyük sulyával,

azok, kik kor és tapasztalás által előbb vannak, tanácsaik bölcseségével,

azok, kik elmetchetségük gazdagságával fénylenek, őszinte közreműködésükkel,

a megyei egész közönség pedig polgári kötelessége pontos és szives teljesítésével hazafiui törekvésemet kegyesen gyámolítani méltóztatnak, követve a hon koszorusának hangjait, ki a hazához ekként hív: jertek ölébe gyermekei, mig el nem apadnak hév könnyei: mig szivdobogása jelenti, hogy él.

Mi személyemet illeti, én pályámhoz híven, mely nem nagy szavak hangoztatásában, hanem a nehéz kötelességek hazafiui teljesítésében nyilatkozott, midőn a két félt elválasztó ür betöltésére a nyugalmas függetlenség, sőt a népszerűség hazafiui feláldozása kívántatik, a munkát, melyre felhivattam, vissza nem utasíthatom. Azért, ha a megyei közön-

ség által elhagyatva, s így gátolva inkább, mint segítve, czéлом: a kedélyek kibékítése, s ennek szülöttje a kiegyenlítés el nem éretnék is, tekintve fáradalmaimra, a czél szentségére, hozott áldozatomra, viselt szenvedéseimre, és azon jóra is, melyet egyeseknek úgy, mint a köznek is talán eszközölnöm sikerülhetett, a teljesített kötelesség megnyugtató érzetével mondandom, menvén öseim porához „köszönöm életáldomásodat, ez jó mulatság, férfi munka volt.“

Mire a megye főjegyzője következő üdvözléssel válaszolt:

KISHONTHY GYULA VÁLASZA:

Méltóságos főispán ur! Felséges Urunk mult hó 23-ról legfelsőbb elhatározásával Méltóságodat Gömör és Kishont t. e. vármegyék főispánjává legkegyelmesebben kinevezni méltóztatván, megyénkbe kegyelmesen visszahelyezé azon méltóságot, melyet e megye több ízben sokáig nélkülözött, és ezzel visszaadá megyénk kormányzatának a dicsőségre emlékeztető ősi jelleget is.

Ezen legmagasabb kegyelemért Felséges Urunknak legalázatosabb hála köszönetünket kifejezván, méltóságodnak mutatjuk be mély tiszteletünket, és mint a főispáni méltóságnak megyénkbeni személyesítőjét magunk fölött őszinte örömmel üdvözljük.

Mi is tudtával velünk bírni a jelen fejlődési helyzet fontosságának, tehát azon terhes feladatnak is, mely méltóságod vállaira, magas állásában, nehezedik. De épen e nehézségekkel szemközt biztos megnyugvással tekintünk a jövő elé, mert méltóságod köztudomású széles ismeretei és tudományossága a megfelelő erőről — a hazai ügyek körül országgyűlésileg is tanúsított, buzgó hazafias munkássága pedig és legutóbbi eltökélése a jóakaratról nekünk eléggé kezkeskednek.

Könnyítendi egyébiránt méltóságodat hivatásának kellő betöltését azon körülmény, hogy méltóságod e megyének fia s polgára, tehát ennek viszonyaival ismerős.

A mi pedig feladata kivitelének netalán még utjában állhatna, annak ellenkezőjéről mi biztosítjuk méltóságodat: méltóságod személye s munkája iránti teljes bizalmunkról.

Tekintse méltóságod örömtől elfogult sziveink ezen erőtlenül kifejezett érzelmeit őszintéknek, — legyen meggyőződve a közügyek iránti tiszta lelkesedésünkről és vezérelje azt kegyesen oda, hogy Felséges Urunk kegyelméből kifolyó alkotmányos béke révébe mielőbb eljuthassunk.

Mely hő óhajtásunkat azon szivből fakadó őszinte kívánságunkkal kísérjük, hogy a Mindenható méltóságodat nehéz feladatához kellő erőben s egészségben Felséges Urunknak, édes hazánknak és megyénknek sokáig megtartsa!

Ezután a főispán ur kineveztetését tudató m. kir. helytartói magas intézvény olvastatott fel; azután pedig a főm. m. k. udv. kancelláriának egy rendelete s néhány osztályügy intéztetett el, mire ő mlta az eljenzések ismételt kitérései között, sokaktól kísértetve a megyeházába visszatért.

Két órakor ismét megtelt a terem. Az asztalok zöld posztóját közel 200 teritékkel megrakott fehér abroszok válták fel, hogy ősi szokás szerint áldomás fejezze be a nap munkáját. Rimaszombat város tanácsa s lelkes polgársága rendezé e lakomát, és polgármestere által főispánunkat házi gazdának felkéré, a ki harsány éljenzések között csakhamar meg is jelent.

Az ebéd közbeni vidán társalgást és a jó kedvében remeklő zenekar működését főispánunk szakilá félbe legelőször, emelvén első poharát dicsőségesen uralkodó

FEJEDELMÜNK HOSSZU ÉLETEÉRT

azon ohajtással, hogy felszentelt homlokáról mielőbb sz. István koronájának gyöngyei ragyogván, tömegesen körül csoportosuló megelégedett népeinek kedvrivalgásaitól örömeben feldobogjon e föld.

Második felköszöntése utóhangul szólt azon magas névnaphoz, melynek hete most telt el,

ERZSÉBET KIRÁLYNÉNK Ő FELSÉGEÉRT.

Gizella fajából eredt ő — mondá a főispán — kinek szentséges férje uralkodásával ősi alkotmányunk egykoru; s ime, a mit Gizella hozott a Lajthán-innenre, meghozta az alkotmányt Erzsébet a

Lajthán-tulra is. Adja az ég, hogy Felséges Asszonyunk, mint a birodalom nemtője, meghozza a két alkotmánynak azon barátságos harmoniaját is, mely a birodalom jövődöbeli nagyságának és boldogságának feltétele.

Ezen felköszöntéseket harsány éljenzések követték. A többi pohár szolt a küldötségekért, a tisztviselői karért, a magános tisztelgők- és barátokért, végre a házi gazdáért: Rimaszombat város előljárósága s összes lakosaiért.

Ö mlga felköszöntéseit reá és Rimaszombat városra irányzott számos, szebnél szebb felköszöntés követte, részint egyháziak, részint magánosok, részint ipartestületek képviselői részéről. A többi közt kellemesen lepte meg a vendégkoszorut Jungmann Dániel helybeli ág. ev. lelkész felköszöntése, mely humorban tünteté elő főispánunkat legkomolyabb oldaláról, széles tudományossága s olvasottságáról, mondván: volt k ö n y v e s királyunk eddig, most már k ö n y v e s főispánunk is van.

Ö méltósága 4—5 óra közt vonult éljen-kitörések kíséretében vissza.

